

Весілля в селі Оглядіві Радехівського району Львівської області¹

Іван ДІК

Сіли бояри, сіли, аж здригнулися стіни...

На столах у хаті молодого і молодої поставлені страви і напитки. А подавали на стіл такі страви: борщ, капусту, голубці, пироги печені з кашею, запражку²; з напитоків: горілку, пиво, квасок³, [“бромбас”]⁴. Подавали на стіл теж кашу з молоком.

Дружба заводить молоду (молодого) за стіл при допомозі білої хустинки і садить на головному місці під образами. Молода (молодий) сідає на лаві, застеленій ліжником⁵. В Дмитрові молода (молодий) сідає на лаві, застеленій кожухом вовною наверх, щоб “були молоді багаті, як кожух волохатий”. Місце, де сідає молода (молодий), називається “посад”. Біля молодого сідають свашки по обидва боки, а біля молодої – її дружки, а потім сідають гості. У кутку, де стояло ліжко, садовили музикантів. В обов’язки сватів входило запрошувати гостей за столи, доглядати гостей.

На столі, напроти молодої (молодого), лежить коровай.

Співають:

№ 77

Сіла Ганнусенька на посадоньку,
Як на рожечці квітка.
На ню батенько (матінка),
На ню рідненький (рідненька).
Не може ся надивити.

– Ой, то се мені, моя доню,
Своїм личеньком, свою красою
Світлоньку засвітила,
Світлоньку скрасила.
(Мончук А.)

№ 78

– Ой, тось мені, моя донечко,
Ото тось мені, мила,
Своїм личеньком, своїм рум’яним
Світлоньку освітила.
(Яцина М.)

№ 79

Сів Івасенько на посадоньку,
Як на рожечці квітка.
На него батенько (матінка),
на него рідненький (рідненька)
Не може ся надивити.

¹ Ці фольклорно-етнографічні матеріали є закінченням публікації, яку надруковано в попередньому номері журналу (див.: Міфологія і фольклор. – 2013. – № 2-3. – С. 112-146).

² “Запражка” – варене м’ясо із прижареною мукою.

³ “Квасок” – напиток із перекип’яченої води, спаленого цукру, додавали лимон, родзинки і оцет.

⁴ КАІД, оп. 5, спр. 10, арк. 51 зв. “Бромбас” – компот з сушених фруктів (І. Г.).

⁵ “Ліжник” – ряднина, виткана з різнокольорових вовняних ниток на ткацькому верстаті. Ліжником накривають ліжка.

№ 80

– Ой, тось мій синоньку,
Теперись мені милий,
Своїм личеньком, своїм рум'яним
Світлоньку освітив.
(Яцина М.)

№ 81

Сіли бояри, сіли,
А вже здригнулися стіни.
А ще ліпше здригнуться,
Як горілки нап'ються.
Доброї, солоденької
В Гануні молоденької.
(Мончук А.)

Господиням співають:

№ 83

– Господине, господине,
Сивая голубко,
Наварила, напекла,
Видавай же хутко.
(Мончук А.)

№ 84

Чогось наша господиня
Ніц ся не звиває:
Одну миску на припічку
Годину тримає.
(Яцина М.)

№ 85

– Господине з дамкою
Підтряси-но ринкою,
Ринкою підтряси,
Бо нам треба обмасти.
(Яцина М.)

№ 86

– Господине з димкою
Потряси-но ринкою.
Ринкою потряси,
Нам капусту помасти.
(с. Дмитрів, Панасюк Т.)

№ 87

– Мої милі гості,
Прошу зачекати,
Наварила, напекла,
Буду видавати.
(Мончук А.)

№ 82

Ой, колом, колом (2)
Сонечко вгору йде.
А в нашої Ганнусеньки (нашого Іва-
сенька)
За столом рай ся в'є.
– Ганнусенько-душечко, (2)
Хто ж тобі той рай дав?
– Ой, дав мені Господь Бог (2)
І батенько мій.
– Ганнусенько-душечко (Івасеньку), (2)
Ой чиє ж то ліпше?
– Господь Бог дає (2)
Ще й причиняє.
Батенько дає (2),
Ще й уменшає.
(Мончук А., Кріса Г.)

№ 88

А в нашої Ганнусеньки
У дворі береза.
– Дайте, дайте горілоньки,
Бо я ще твереза.
(Мончук А.)

№ 89

[– О, Боже мій милосердний,
Як я хочу їсти,
Щоби мені з того встиду
На землю не сісти]¹.

До капусти:

№ 90

Де ж та капуста росла, (2)
Що вона на стіл прийшла?
Росла вона на городі,
Сталася нам в пригоді.
Гануня поливала,
Гостей ся сподівала.
(Мончук А., Гайдамащук П.)

До голубців:

№ 91

Ой, летіли горобці, ці-ці-ці.
Поставили на столі голубці.
(Мончук А.)

¹ КАІД, оп. 5, спр. 10, арк. 53. (І. Г.).

№ 92

- Напиймося, кумцю-любцю,
Доброї горілки.
Ти не маєш чоловіка,
Я не маю жінки.
Ой, їхало два шевці,
А я їла голубці.
На шевця ся задивила.
Голубцем ся задавила.
(с. Дмитрів, Панасюк Т.)

№ 93

А я їла голубці.
Дивилася на шевці,
А швец мене ремінцем –
Вдавилася голубцем.
(Яцина М.)

Цю пісню співають на початку обіду:

№ 94

Нема того у Львові,
Що в Ганусі на столі.
Є що їсти і пити,
Нікому припросити.
Гануся молодесенька,
Ще й до того пишнесенька.
Боїться припросити,
Головоньку склонити.
(Яцина М.)

На закінчення обіду співають:

№ 95

- Встаньте, бояри, встаньте,
Честь Богу, хвалу віддайте.
Наперед Богу і господарю, господиньці,
Шафарови¹ і шафарунці.
За хліб дякували.
(Яцина М.)

№ 96

А як бояри вставали,
Честь Богу і хвалу віддали.

І подякували господарю, господиньці,
І шафарови, і шафарунці
За хліб дякували.
(Яцина М.)

№ 97

- Ой, що ж то були столови?
- То все були тесовії,
Де соколоньки гніздечка вили,
Де бояри мід-вино пили,
І за хліб дякували
Господарю, господиньці,
За хліба положення,
За чисте поставлення.
- Ой, що ж то були за бруси?²
- То все були ллянїї.
Де соколоньки гніздечка вили.
Де бояри мід-вино пили.
І за хліб дякували
Господарю, господиньці,
Шафарови і шафарунці.
- Ой, що ж то за хліби?
То все були пшеничнії.
Де соколи гніздонька... і т. д.
- Ой, що ж то були за напої?
То все були мід-вино,
Де соколи... і т. д.
- Ой, що ж то були сватови?
То все були панове,
Де соколи... і т. д.
- Ой, що ж то були дружечки?
- То все були панянечки,
Де соколи... і т. д.
- Ой, що ж то були старости?
То все були старостоньки,
Де соколи... і т. д.
- Ой, що ж то були молодята?
То все були молоденькі.
Де ступив Христос ангельський,
Спостановив стан молженський.
Радуйтеся, веселітеся, всі столовії.
(с. Дмитрів, Панасюк Т.)

Гості виходять з-за столів. Дружба виводить молоду (молодого) з-за стола при допомозі хустинки. Після обіду – танці. Музиканти, котрих було 5, грають на скрипці, скрипці-басові (така велика скрипка), на цимбалах і на ситковій (такий бубонець). Які саме мелодії грали музиканти – тепер ніхто сказати не може. Яцина Марія розповідає, що за її дівування на весіллі грали вальси і польку.

¹ Значення слова “шафарови” тут не знають.

² “Бруси” (обруси) – настільники, якими накривають столи.

Батеньку-голубоньку, прошу тя до столоньку...

Після танців починається “дарування” або “перепиття”. Дружба при допомозі хустинки заводить молоду (молодого) на посад за стіл на те саме місце, де молода (молодий) сиділа (сидів) під час обіду.

Біля молодої сідають поруч дві дружки (біля молодого – два свати). На столі напроти лежить коровай і стоїть збанок з кваском, горілка і склянка. Кожний, хто підійде до стола до молодої (молодого) випиває склянку кваску, який в молодої наливала дружка, а в молодого – свашка і кладе на тарілку гроші (як дарунок) і каже:

Дарую тебе доню (сину, брате, сестро) ні сріблом,
тільки щастям і здоров'ям, і доброю долею
і що собі в пана Бога жадаєш,

Або ще:

– Будь, доню (сину),
здорова, як риба,
а гожа, як рожа.
Весела як весна,
робоча, як пчола,
а багата, як свята земля.
Дай тобі Боже спішно всьо робити,
щоби твої думки були повні, як керниця водою,
Щоби твоя річ була тиха і багата, як нива колосом.
Дай тобі Боже з роси і води –
нехай життя твоє буде між солодкими медами,
між пахучими квітками.
(Яцина М.).

Співають:

№ 98
Там, де сонечко сходи,
Там Ганнусенька (Івасенько) ходи,
В руках хусточку носи,
Свого батенька проси:
– Батеньку-голубоньку,
Прошу тя до столоньку.
Та не бійся же мене,
Перепий же до мене
З повною-повнесенькою,
З щастям-доленькою.
(Мончук А.)

Коли батько випив квасок, то співають:

№ 99
– Жий нам, тату, многая літ,
Процвітай нам, як той цвіт.
(Мончук А.)

У той час, коли до молодої (молодого) підходить хтось перепивати, то вона (він) встає, а потім знову сідає.

Знову кличуть піснею:

№ 100

- Матінко-голубонько,
 Прошу тя до стolonьку і т. д.
 Сестронько - голубонько і т. д.
 Братеньку - голубоньку і т. д.

Як мама, сестра, брат випили квасок, то співають:

№ 101

- Жий нам, мамо, і т. д.
 Жий нам, сестро, і т. д.
 Жий нам, брате, і т. д.

Сироті співають:

№ 102

З гори високої явір ся хиляє,
 Молода Гануся на посад сідає.
 На посад сідає тяженько ридає,
 Що своєї матінки (батенька) рідної (рідного) не має.
 - Ходила-сь, Ганусю, горами-долами,
 Чому-сь не вступила на цвинтар до мами.
 Ходила-сь, Ганусю, попід синожата,
 Чому-сь не вступила на цвинтар до тата?
 - Ходила на цвинтар і мами (тата) просила,
 Мама (тато) відказали: - Глибока могила.
 - Ходила-сь, Ганусю, аж у гай по зілля,
 Чому-сь не просила маму (тата) на весілля?
 - Ой, устаньте, мамцю (тату), вже зацвили сливи.
 - Ой, не встану, донцю, бо не маю сили.
 - Ой, устаньте, мамцю (тату), вже зацвили груші.
 - Ой, не встану, донцю, бо не маю душі.
 - Ой, устаньте, мамцю (тату), вже зацвіли ябка.
 - Ой, не встану, донцю, бо глибока ямка.
 - Ой, устаньте, мамцю, устаньте, устаньте,
 На мойй головці віночок поправте.
 - Нехай тя поправить вся твоя родина,
 Бо твою матінку сира земля вкрила.
 Вся твоя родина ходить, веселиться
 На твоїй матінці (твоему батеньку) виросла травиця.
 Вся родина гонором ся носить,
 На твоїй матінці (твоїм батеньку) косар траву косить.
 Косар траву косить, а трава не в'яне,
 Вже твоя матінка (твій батенько) із гробу не встане.
 Візьму дві дружечки будем лист писати,
 Попід сиру землю і до матінки (батенька) слати.
 А мама (батько) лист дістали і перечитали,
 Поблагословили й назад відіслали.
 (Мончук А., Кріса Г.)

№ 103

Шлю соколоньку на Україноньку
 По свою родиноньку,
 А зозуленьку в сиру земельку
 По свою матіноньку (батенька).
 Соколоньку летить,
 Крильцями бринить,
 Вся родинонька іде,
 Зозуленька летить,

Жалібно кує.
 Матіноньки (батенька) не видати,
 Бо сира земля ручки прилягла.
 Не може порушити,
 Бо сира земля очка присипала.
 Не може ся подивити.
 Перепивайте, люди,
 Бо матінки (батенька) не буде.
 (Мончук А.; с. Дмитрів, Панасюк Т.)

№ 104

Не я сама сирота, но є сиріт більше,
 Коб мала свого тата (маму), було б мені ліпше.
 Коби мала свого тата, я бим не служила,
 Я би люцьким господарям води не носила.
 Воду ношу, Бога прошу і буду просити,
 Щоби прийшла господиня до мене служити.
 Я би її наварила із петрушки юшки,
 Я би її поставила торішні пампушки.
 Як би вона їх не їла, я би її била:
 – Пригадай же, господине, що-сь мені робила.
 (Мончук А.; с. Дмитрів Панасюк Т.)

Тітка або добра знайома молоді приступивши до перепиття, співає біля стола:

№ 105

Ходила-м по гаю, гай ся розвиває,
 Прийшла-м до Ганусі, вона ся видає.
 – Зелененький гаю тай не розвивайся,
 Молода Ганусю, дай не видавайся.
 Ганусю, Ганусю, що ти се гадаєш?
 Тобі вдома добре, а ти покидаєш.
 Тобі вдома добре, ти йдеш межи люди.
 А хто ж твою маму доглядати буде?
 – Ой, маю я сестру та й її покину,
 Буде доглядати, як малу дитину.
 – Дарую, Гануню, золотим талярком,
 Щоб ти була господиня, Івась – господаром.
 Налили-сьте пива, наливайте вина.
 Дай, Боже, до року хорошого сина.
 Хорошого сина, щоби пас корови,
 А на друге – дочку, щоб мила підлоги.
 (Кріса Г.)

Співають дальше:

№ 106

Дядноня не видати, щоб прийшов до хати,
 Та й Гануню подарувати.
 (Гайдамащук П.)

№ 107

Більше я роду мала,
 Но до мене ся не признала (признав).
 Буду я пам'ятати,
 Тим хлібом віддавати.
 (Це коли хтось з кривних не прийшов).
 (Гайдамащук П.)

№ 108

На зеленій ліщиноньці
Зозуленька кує,
На здоров'я всім боярам
Дружина дарує.
Бо п'є пиво, бо п'є пиво
З скляночки нової.
На здоров'я всім боярам
П'є до молодой (до молодого).
(Мончук А.)

№ 109

Там на ставу, на ставочку
Плавав качурочок.
На здоров'я всім боярам
П'є пиво сваточок.
(Крива Г.)

№ 110

Там на ставу, на ставочку
Там пливала гуска.
На здоров'я всім боярам
Бо п'є пиво дружка.
Бо п'є пиво дружка
З скляночки нової.
На здоров'я всім боярам

Всім, всім, хто перепивав співали:

№ 113

Жий нам дядьку... і т. д.
Жий нам свати... і т. д.
Жий нам дружок... і т. д.
Жий нам свахо... і т. д.
Чи не на обід співають?...

№ 114

Матінка (батенько) на поділю¹ (2)
І не знає о весілю.
Перед Бога стоїт, (2)
Навкриж² рученьки зносить.

П'є до молодой.
Ой, п'яна, п'яна
Василева жіночка.
А він єї ні слова:
- Пий, Марусю, здорова.
(Мончук А.)

№ 111

Ой, не пила, ой не пила,
Сама себе похвалила:
А я панського роду
П'ю, горілку, як воду.
(Мончук А.)

№ 112

А вже всі перепили,
На сватові зложили.
А наш сват неохочий
Перепити не хоче.
По запічку ся ховає,
Бо грошей він не має.
- Іди, свате, молотити,
Щоб грошей заробити
І до пані молодой
Гарненько перепити.

Навкриж рученьки зносить (2)
Господа Бога просит:
- Господиньку Боженьку, (2)
Пусти мене на земельку.
Тай най я ся подивлю (2)
Тай на свою дитину.
Чи хорошо зраджена³ (зраджений), (2)
На посад посаджена (посаджений),
Єї люди зрадили, (2)
На посад посадили.
Зраджена (зраджений), як квіточка, (2)
Сидить, як сиріточка.
(Мончук А.)

Чи не продовження пісні "Шлю соколонька"?...

¹ Загально поширений на Радехівщині вислів "йти на поділя". Ось як його пояснював сам І. Дік в описі дмитрівського весілля: "В нас говорять: "йти на поділя". Наприклад, коли дівчина пішла за невістку [,] і коли її (їй. - І. Г.) було погано жити з свекрухою чи з чоловіком, або посварилаь [,] то вона йшла жити до своїх батьків. І тоді казали: "вона пішла на поділя" (НАНФРФ ІМФЕ НАН України, ф. 14-3, спр. 678, арк. 57) (І. Г.).

² Навкриж - навхрест.

³ Зраджена - діал. одіта (І. Г.).

№ 115

Зозуля летить, крильцями бринить - (2)
 Матінки не видати.
 Матінка на Україні, (2)
 Не знає о весіллі.
 Навкриж рученьки зноси, (2)
 Господа Бога проси:
 - Господоньку Боженьку, (2)
 Опустіть мене на земляньку.
 Тай най я ся подивлю (2)
 На свою дитину.
 Чи хорошо зраджена, (2)
 На посад посаджана.
 Зраджена, як ягідонька, (2)
 Посаджена, як сирітонька.
 Ї люди зрадили, (2)
 На посад посадили.
 (Гайдамацук П.)

№ 116

Батенько на поділю
 Не знає він о весілю
 Перед Бога стоїть,
 Богу ся вірно молить.
 - Ой, пусти ж мене, Боженьку,
 На землю хмаронькою,
 На землю хмаронькою
 Над нашою річенькою.
 Ой, нех я ся подивлю
 На свою дитиноньку,
 Чи хорошо зраджена,
 На посад посаджена.
 Зраджена, як квіточка,
 Сидить, як сиріточка,
 Ї люди зрадили,
 На посад посадили.
 (с. Дмитрів, Панасюк Т.)

А наш дружба коровай крає

Дружба насаджує собі вінок з короваю (так навкоси на грудях через плече),
 крає коровай і дарує ним гостей.

Співають:

№ 117

А наш дружба коровай крає,
 Золотий ніжик має.
 (Мончук А.)

№ 118

- Світи, місяцю, з раю,
 До нашого короваю,
 Щоб було виднесенько
 Краяти рівнесенько.
 Щоб краяти-дробити,
 Щоб годиноньку дарити.
 (Яцина М.)

Або жартівливо:

№ 119

А наш дружба коровай ріже,
 Аж йому з носа лізе.
 Я тебе, дружбонько, питаю:
 - Чи дасиш, чи не дасиш короваю?
 - Як я тебе на вулиці перейму,
 То я тобі кучері обірву.
 (Мончук А.)

№ 120

Нікому так не гаразд,
 Як нашому дружбі.
 Коби єму до середи,
 То по его службі.
 (Мончук А.)

У Дмитрові співали на жарт:

№ 121

Наш дружба коровай крає
 Семеро дітей має,
 То у жменю, то в кишню -
 То дітям на вечерю.
 (с. Дмитрів, Панасюк Т.)

Дружба роздає коровай. Співають:

№ 122

Поплив коровай на Дунай.
 Тепер собі, дружбонько, погадай.
 (Яцина М.)

Дружба бере ту "підощву" з короваю і кладе на голову, притримуючи руками,
 танцює і ще раз кланяється до стола, де сидить молода (молодий).

Співають:

№ 123

- Дай же, Боже, добрий час,
 Як у людей, так у нас.
 І в щасливу годину
 Розвеселім родину.
 - Веселіться, сестриці,
 Щоб родили пшениці.
 Ой, ну-ну, ой, ну-ну
 Розвеселім родину.
 - Веселіться, дружби,
 Щоб родили дужі.
 Ой, ну-ну, ой, ну-ну,
 Розвеселім родину.
 (Яцина М.)

Кому ж то їхати перепілку взяти?

Вечером молодий збирається йти разом з своєю дружиною до хати молодої. Беруть з собою той коровай, що лежав на столі напроти посаду, беруть два калачі, горілку.

Співають:

№ 124

На горі хрещатий барвінок,
 А на долиноньці пахучий васильок,
 А в тім Василеньку перепілка свище.
 Перепілка свище, своїх дітей кличе.
 Кому ж тут їхати перепілку взяти?
 Дружбоньці їхати перепілку взяти.

Повторюють: "На горі хрещатий барвінок.." і т. д. до слів "дітей кличе". І далше:

№ 125

А дружбонька каже:
 - Я йбо не поїду,
 Я коня не маю,
 Дороги не знаю.

Знову повторюють: "На горі хрещатий барвінок..." і т. д. і далше: "Кому ж то їхати?" і т. д.

Вставляють: "Сватові їхати".

№ 126

А сватуньо каже:
 - Я й бо не поїду і т. д.

Знову повторюють: "На горі хрещатий барвінок..." і т. д. і далше: "Кому ж то їхати?" і т. д.

Вставляють:

№ 127

Івасенькові (або молодому) їхати,
 Перепілку взяти.
 А Івасьо каже:
 - Я таки поїду,

Бо я коня маю
 І дорогу я знаю.
 (Мончук А.; те ж у с. Дмитрів, Панасюк Т.)

№ 128

А вже сонечко, а вже яснеє (2)
 За ліс ся запускає.
 А вже Івасенько, а вже молоденький
 В дорогу ся збирає.
 Єму калина, єму червона
 Дорогу заступає.
 Вийняв шабельку, вийняв ясную (або:
 ясеньку)
 Став калину рубати.
 Стала калина, стала червона
 До него промовляти:
 – Не рубай мене, не січи мене.
 Не для тебе саджена,

Но є для тебе молода Гануня (або: Ган-
 нусенька),
 На посад посаджена.
 (Мончук А.)

№ 129

– Місяцю-нарощиченьку,
 Світи нам доріженьку.
 Абисьмо не заблудили,
 Короваю не згубили.
 Бо як коровай загубим,
 То ся служби позбудем.
 (Мончук А., Гайдамащук П.)

Мати кожух вивертає свого зятя витає...

Молодий з своєю дружиною прибуває під хату молодої. Входові двері хати відкриті. Співають:

№ 130

– Виходь, матінко наша, (2)
 Витай свого зятя.
 (Боднар Т.)

У с. Дмитрові двері замикали. Співають:

№ 131

– Ой, повій, вітреньку,
 З гори в долиноньку,
 Нех татенько чує,
 Нех ся приготує.
 Нехай наставляє столи тисовії,
 Нехай застеляє обруси лянії,
 Нехай накладає хліби пшеничнії,
 Нехай наставляє напої медовії,
 Нехай ся сподіє милого гостенька,
 Свого зятенька.
 (с. Дмитрів, Панасюк Т.)

№ 132

Мати зятя витає,
 Аж кожух вивертає:
 – Будь, зятю, багатий,
 Як кожух пелехатий.
 (Яцина М.)

№ 133

Мати кожух вивертає
 Свого зятя витає:
 – Будь... і т. д.
 (Боднар Т.)

Виходить з хати теща. В неї під пахвою два калачі, які вона віддає зятеві. Зять дає тещі свої два калачі. Теща подає на “полумиску” (тарілці) склянку (“горнявко”) води зятеві. Зять тієї води не випиває, а кидає поза себе те горнятко з водою (теж так у с. Дмитрові (Панасюк Т.))

Молодого та його дружину запрошують до хати і пригощають.

В Оглядові на те місце біля молодої, де має сидіти молодий, сідає брат молодої і вимагає “так на жарт” від молодого плати за молоду. Каже: “Не відступлюся, поки не заплатиш”. Молодий дає йому плату грішми.

Бувайте здорові, ви, мої пороги...

Якщо молода йшла за невістку, то десь вже над ранком молодий забирає молоду до своєї хати. Коли молода виходить з-за стола, то співають:

№ 134

– Виганяй, мати, стукача¹ з хати,
 Стукач-пелехач не дає спати.
 (Яцина М.)

¹ Що таке “стукач”, Яцина М. не знає.

Зять дякує батькам молодій: “Дякую вам за хліб четверговий¹, за косу-русу і за дівку хорошу” (Яцина М.).

Молодій співають:

№ 135

– Бувайте здорові, мої рідні тату,
 Бо я ся вибираю на чужу хату. (2)
 Бувайте здорові, мої рідні мамо,
 Я ся вибираю від вас завтра рано. (2)
 Бувайте здорові, мої рідні браття,
 Хто ж вам щосуботи покічає² шмаття. (2)
 Бувайте здорові, мої рідні сестри,
 Хто ж вам щосуботи буде коси плести? (2)
 Бувайте здорові, ви, мої віконця,
 Я вас обгирала рано до схід сонця. (2)
 Бувайте здорові, ви, мої пороги,
 Що по вас ходили мої білі ноги. (2)
 (Не будуть ходити по вас білі ноги). (2)
 Бувайте здорові, бувайте, бувайте...
 Щодня, щогодини мене споминайте. (2)
 Мене споминайте щодня, щогодини,
 Нема і не буде такої дитини. (2)
 (Мончук А.)

№ 136

– Бувайте здорові, ви мої сусіди,
 Я ся вибираю від вас назавсіді.
 (Яцина М.)

Молода прощається з сльозами на очах з своєю родиною, кланяється всім і цілує. Цілується з своїми подругами, сусідами.

Співають даліше:

№ 137

Через мою хату летіли горобці.
 – Бувайте здорові, мої милі хлопці. (2)
 Через мою хату летіли качата,
 – Бувайте здорові, ви, мої дівчата. (2)
 Мальовані вікна, мальовані ганки,
 – Бувайте здорові, мої колежанки⁴. (2)
 Бувайте здорові, ви, мої дружечки,
 Що я виптала до вас всіх стежечки. (2)
 (Мончук А., Кріса Г.)

№ 138

Летить ворона, жалібно кряче.
 Стоїть Гануся, жалібно плаче.
 – Ой, плачу, плачу і буду плакати,
 Було до мене зятья приймати.
 (Мончук А., Кріса Г.)

№ 139

– Иди, тату, до світлоньки³,
 Будем ся ділитоньки.
 А що моє, а що твоє,
 Поділимось обоє. (2)
 Мої образи, мої подушки,
 Твоя, тату, світлонька.
 Мої горнята, мої талірки,
 Твоя, тату, шафонька. (2)
 – Иди, тату, до оборонки,
 Будем ся ділитоньки.
 А що моє, а що твоє,
 Поділимось обоє. (2)
 Мої воли і корови,
 Твоя, тату, оборонька. (2)
 (Мончук А., Кріса.)

¹ Що таке “четверговий”, Яцина М. не знає.

² У ті часи шмаття (білизну) не прасували, а “кічали” рубликом. Тобто білизну складали і намотували на розкітку, і “кічали” на столі рубликом.

³ Світлоньки – світлиці (І. Г.).

⁴ Колежанки – подруги.

№ 140

Там на городі зостіль,
– Готуй, матінко, постіль,
Подушки й перину
І Ганусю дитину.
(Яцина М.)

№ 141

Там на городі зостіль¹
– Рихтуй, мати, постіль.
Постіль і перину
Для своєї дитини.
(Боднар Т.)

№ 142

– Бувайте здорові, мої рідні тату,
Я ся вибираю від вас.
Може я зробила яку я вам кривду. (2)
Прощайте, прощайте той раз.
– Бувайте здорові, мої рідні мамо,
Я ся вибираю від вас.
Може я зробила яку я вам кривду. (2)
Прощайте, прощайте той раз.

Так само співають братам, сестрам, всій родині, сусідам (Мончук А., Кріса Г.)

Якщо ж молодий йшов за зятя до хати молодої, то він теж прощався з рідними, сусідами і йому теж співали ці пісні.

“Віно” (придане) молодих привозили за кілька днів пізніше (в інших селах Радехівщини віно везли за молодими в той же день (Дік І.))

Співали ще таку пісню:

№ 143

Було не рубати зеленого дуба,
Було м'я не брати, коли м'я не люба.
Було не рубати зеленої ліщини,
Було м'я не брати молодой дівчини.
Було не копати під порогом ями,
Було м'я не брати від тата і мами.
– Ой, мати, мати калиновий цвіт,
Зав'язалась мені із нелюбом світ.
Ой, мати, мати, жаль ваги не має,
Кого раз полюбить, з ним і помирає.
(Яцина М.)

Мати невістку витає, аж кожух вивертає...

Над ранком молодята прибувають під хату молодого з своїми дружинами. За молодою везуть той коровай, який лежав на столі перед нею, коли вона сиділа на посаді. Молода бере з собою два калачі.

У дорозі співають пісню:

№ 144

Місяццо-нарожниченьку і т. д.

Під хатою співають:

¹ Зостіль – діалектна назва рослини жостір проносний або жостір звичайний (*Rhamnus catharticus* L.). Кущ або невелике деревце родини жостерових (1,5-1,8 м заввишки) з темною корою і супротивними гілками, які часто закінчуються колочкою. Плоди чорні, кулясті (6-8 мм у діаметрі), блискучі, містить три-чотири насінини. У народній медицині українців плоди цієї рослини використовують як проносний засіб. (Словник українських наукових і народних назв судинних рослин: 40000 слів / укладач Юрій Кобів. – К.: Наукова думка, 2004. – С. 335) (І. Г.).

№ 145

Казалисьте нам прийти,
А не хочете до нас вийти.
А ми люди з дороженьки
Померзлисьмо в ноженьки.
Будем стріху микати,
Ноженьки загрівати.
(ЯцинаМ.)

У с. Дмитрові співають:

№ 146

- Чи ви нас видите,
Що до нас не вийдете?
А ми люди з дороженьки і т. д.
(Панасюк Т.)

№ 147

Ой, вже, мати, твоя біда йде.
Перше зуби виб'є, потім очі видере.
(Мончук А.)

З хати виходить свекруха. Вона дає своїй невістці два калачі, а невістка свекрусі теж дає два калачі, які привезла з собою. Свекруха подає невістці на тарілці горнятко води. Води тієї невістка не п'є, а викидає з горнятком поза себе.

Співають:

№ 148

Мати невістку витає,
Аж кожух вивертає.
- Будь, невістко, багата,
Як кожух пелехатий.
(Мончук А.)

Молодят запрошують до хати, пригощають.

№ 149

А тут моя родинонька,
А тут моя мати.
Дають мені їсти-пити
Та ще й погуляти.
(Мончук А.)

№ 150

А свекруха добра мати,
Добра молодичка.
Вона зразу добра, добра,
А потім сказяться.
(Мончук А.)

Молоду садовлять за стіл і до неї перепивають батьки молодого, пісень до перепиття не співають, батько (свекор) і мати (свекруха) п'ють до невістки і кажуть "На здоров'я!", а більше нічого не кажуть.

Всі сідають за стіл і пригощаються.

Вчора була дівчинонька, нині – молодичка

Після перепиття молоду заводять до комори, де молодий знімає з неї шлюбний одяг, віночок і зав'язує в хустину. Сваха надіває на голову молоді чіпець.

Співають:

№ 151

На городі бурячок
І червона гичка.
Вчора була дівчинонька,
Нині – молодичка.

Чекають батьків родини молоді, які вже в дорозі, їдуть в гостину до своєї дочки. В Оглядові це називають "гостина" або "перезва".

Ой, вийди, Ганнусенько, вийди, чи нема тобі кривди

Якщо молодий йде за зятя, то за ним через невеликий проміжок часу теж їдуть його батьки (родина) на гостину ("перезву").

№ 152

– Ой, вийди, Ганнусенько, вийди,
Чи нема тобі кривди.

Перезв'яни їдуть і співають:

№ 153

– Ой, повій, вітреньку, з гори в доли-
ноньку, (2)

Нехай сваха чує, нех ся приготує. (2)

Нехай замітає широкії двори, (2)

Нехай застеляє тисовії столи. (2)

Нехай застеляє столи тисовії, (2)

Нехай накладає хліби пшеничнії. (2)

Нехай сподіє а любого гостя, (2)

А любого гостя, а буйного свата. (2)

(Мончук А., Кріса Г.)

Під хатою співають:

№ 154

Слава Богу! Ми до вас.

Прилетіла наша гуска аж до вас.

– А ви свого гусака схойайте,

А нам нашу гуску віддайте.

(Мончук А., Кріса Г.)

№ 155

Навколо садовина,

Всередині калина,

Десть тут моя дитина.

– Вийди, Ганусю, вийди,

Чи нема тобі кривди.

Поскаржись матіноньці,

Всій своїй родиноньці.

(Мончук А., Кріса Г.)

№ 156

– Покажіть наше те золоте пташе,

Що ви вчора від нас взяли,

До комори сховали.

Вчора взяли у віночку

Покажіть нам в чіпочку.

(Мончук А., Кріса Г.)

№ 157

– Не лякайся, свахо, що нас йде багато,

Но тільки сорок двоє¹ на подвір'я твоє.

Ти, свахо, не лякайся, за двері не ховайся,

Тільки вийди з хати свого свата витати.

(Мончук А., Кріса Г.)

Всі сідають за столи і гостяться. Молодята сидять між своїми батьками.

Згодом родина дарує на нове господарство молодятим. А робиться це в сліду-
ючий спосіб. Дружба оголошує (він оперезаний навкоси через плече вінком з ко-
роваю): “Твій рідний батько, Ганю, дарує тобі на нову господарку вівцю (барана,
корову, теля, коня і т. д.)”, і то записував вуглям на печі або крейдою на бальку².
(Те ж саме у Дмитрові (Панасюк Т.)).

Мончук А. розповідає, що всі ці дарування і записи робили для жарту (в інших
селах Радехівщини такий запис мав юридичну силу, що навіть суд державний не
міг того відмінити (с. *Нестаничі, Косіковський Олекса*).

Згодом молода Гануся обходить всіх гостей і родину, всіх що є в хаті і збирає
в запаску гроші на чіпець. Перед тим її накривають покривалом цілком (“так що
мало на очі виділа”) і всіх цілує.

Молоду Ганусю ведуть до церкви до виводу, де священник відчитував певні мо-
литви.

Молоду вели до виводу накриту цілком покривалом і з вінком на голові. Прий-
шовши з церкви, молода Гануся цілується з усіма, і її кидають всі рідні і гості в за-
паску гроші на чіпець.

Співали ще інших пісень:

№ 158

Чогось вікна посивіли?

Чи вітер з морозом?

Чи мій милий такий файний?

Чи мій дурний розум?

Чи мій милий такий файний?

Чи мені здається?

Чогось мені через него

Спаня не дається.

Спаня ся мене не бере,

Спати ся не хоче,

Все здається, що не жаль,

¹ Сорок двоє або сімдесят двоє.

² “Бальок” – довга тесана балка, яка проходила посередині хати і підтримувала стелю.

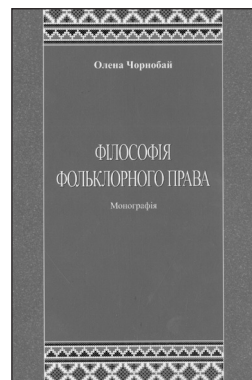
Плакатися хоче.
 Плачте очі вдень і вночі,
 Й плакати будете.
 Чи ви очі не виділи
 За кого ви йдете?
 Ой, не був у милої,
 А тільки два рази,
 Вона мені показала
 Свої перелази.
 Кудя будеш приходити,
 А кудя виходити?
 Кудя будеш утікати,
 Як ті будуть бити?
 Ой, женила мене мати,
 Женила, женила,
 Казала мене таку брати,
 Що мені не мила.
 Казала мене таку брати,
 Таку зизооку¹,
 Одним воком догори,
 А другим до току.
 (Мончук А.)

№ 159
 На городі дві березі,
 Обидві тоненькі.
 Полюбив я дві дівчині,
 Та й сестри рідненькі.
 Я молодшу полюбив,
 Старша ся сварила.
 Старша взяла за коцюбу
 І молодшу била.
 А на старшій – коралики,
 На молодшій – перла,
 А, молодша, проси Бога,
 Щоби старша вмерла.
 Ой, молодша, моя мамо,
 Молодша, молодша,
 А то тая молодшя
 Від меду солодша.
 Ой, голя, голя, розкоше моя (2)
 Що ж ти мені наробила?
 Ой, кого ж я вірно любила,
 Той стоїть за дверима.
 А кого ж бо я з роду не знала,
 Тому рученьку дала.
 (Яцина М.)

Нові книги

Чорнобай О. Л. Філософія фольклорного права: монографія. – Львів: ТзОВ “Західно-український консалтинг-центр”, 2013. – 228 с.

У монографії розглянуто специфіку формування норм фольклорного права, з’ясовано їх характерні особливості, можливості використання в юридичній практиці та суспільному житті. На основі концептуальних положень загальної теорії права обґрунтовано доцільність і важливість врахування значного впливу фольклорного права на правозастосовну і законодавчу практику. У трьох основних розділах розглянуто феноменологію й аксіологію фольклору, його філософсько-правові парадигми та філософські константи фольклорного права.

¹ Зизооку – косооку (І. Г.).